

GÜVERCİN DESTANLARI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

*Osman ERCİYAS**

*Duygu ORUÇ***

ÖZET

Dinî içerikli metinler, Divan Edebiyatı ile Halk Edebiyatının önemli ürünleri arasındadır. Bu metinlerin değeri, onların dönemle ilgili manevi duyuş tarzını hissettirmesi kadar, yazıldığı kültür ortamıyla harmanlanan dil ürünlerini taşımasından da ileri gelmektedir. Halkın ortak dünya görüşüne tercüman olmuş bu tür zenginlikler, bilimsel çalışmalar aracılığıyla ele alınıp değerlendirilmedikçe unutulmakta ve en önemli görevlerinden birisi olan yeni kuşaklara sesini duyurabilme işlevinden uzaklaşmaktadırlar. Filolojik yaklaşımların gerektirdiği şekilde izlenecek yöntemler, metinlere gerçek değerlerini iade etme noktasında evrensel özelliklere sahiptirler. Anadolu sahası Türk Halk Edebiyatı içerisinde yer alan önemli eserlerin birçoğu, fazlaca ilgi görmelerinden ötürü değişik yazarlarca kaleme alınmış ve eser nüshaları bağlamında bir zenginlik ortaya çıkmıştır. Söz konusu nüsha zenginliği ise, karşılaştırmalı metin çalışmalarını zorunlu hale getirmiştir. Bu çalışmaya konu edilen metin de söz konusu amaç doğrultusunda incelemeye alınmış ve farklı nüshaların karşılaştırılması yoluyla değerlendirilmiştir. Dinî-tasavvufî Türk Edebiyatının Anadolu'daki ilk örneklerinden sayılan ve Kirdeci Ali'ye ait olduğu düşünülen 'Güvercin Destanı', farklı araştırmacılar tarafından varyantlarıyla ortaya çıkarılmış ve yayımlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, Atıf Efendi Kütüphanesi, Mehmet Zeki Pakalın Koleksiyonu 45/3 numaralı, Destanlar ve Gazeller isimli yazma eserin 1a, 1b ve 2a numaralı sayfalarında bulunan "Güvercin Destanı"nın (Güvercin Dasitanı) bilinmeyen bir varyantını açığa çıkarmak, yayımlamak, değerlendirmek ve diğer varyantlarıyla karşılaştırarak aralarında bulunan benzerlik ve farklılıkları ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Güvercin Destanı, Kirdeci Ali, Dinî-Tasavvufî Türk Halk Edebiyatı.

A COMPARISONAL RESEARCH ON DOVE EPISODES

ABSTRACT

The religious texts are some of the greatest products of the Divan and Folk Literature. These texts carry a great value not only since they

* Yrd. Doç. Dr., Lefke Avrupa Üniversitesi, El-mek: osman.erciyas@emu.edu.tr

** İstanbul Aydın Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi, El-mek: duyguoruc@aydin.edu.tr

convey the feeling of the way of spiritual perception in the period concerned, but also they possess the products of language which are blended with the cultural context into which they are born. These treasures, which have been acting as an interpreter to the public's common view of the world, will be moving away from one of their most important tasks of function of conveying their value to the next generations and they will be forgotten if they are not scientifically studied. The methods to be followed as required by Philological approaches have universal features in terms of resituating the real value of the texts. Many of the significant works of art in the field of Anatolian Turkish Folk Literature aroused great attention, and consequently were written by various authors and a wealth of work has emerged in terms of copies of work of art. Such richness in the copies of work of art; however, made it necessary to conduct comparative text studies. The Dove Episode which is supposed that the first sample of religious – mystical Turkish literature and thought that it belongs to Kirdeci Ali has been brought into light with variations by different resarchers. The purpose of this study is bringing into the light an unknown aspect of 'Dove Episode' on the pages of the written work named episodes and gazzels which exist at the Atif Efendi library collection numbered 45/3 of Mehmet Zeki Pakalın and is making public the similarity and differences of them by comparing with the other variants.

Key Words: Dove Episode, Kirdeci Ali, Religious- Mystical Turkish Folk Literature.

GİRİŞ

Tarihî metin incelemeleri, literatüre kazandırılmış değerli çalışmaların tahlili ve onların belirli ölçütler temelinde değerlendirilmesi yönüyle önem arz etmektedir. Geçerli ve güvenilir ölçütler bağlamında irdelenen eserler, bilinmeyen özellikleriyle yeniden ele alınma ve karşılaştırmalı olarak incelenme olanağına sahiptirler. Filolojik çalışmaların temelini oluşturması gereken bu yaklaşım, günümüze değin yapılan eski metin çalışmalarının birçoğunda izlenmiş bir yöntemdir. Çalışmamıza konu edilen ve Kirdeci Ali'ye ait olduğu düşünülen *Güvercin Destanı* isimli metin de sözü edilen çerçevede ele alınıp değerlendirilmiş ve karşılaştırmalarla ortaya konulmuştur.

İslâmî Türk Edebiyatı'nın Anadolu'daki inkişafında, özellikle geçiş dönemi diyebileceğimiz 13-14 ve hatta 15. yüzyıl itibariyle, ortaya konan eserlerin en karakteristik vasıflarını dinî içerikli olmaları teşkil eder (Aslan, 2006: 189). Dinî içerikli metinler arasında yer alan ve Kirdeci Ali'ye ait olduğu düşünülen *Güvercin Dâsitanı* adlı bir destan vardır. *Güvercin Destanı* üzerine çeşitli çalışmalar yapılmış ve yapılan çalışmalarda birbirinden farklı metinler ortaya konmuştur. Bu destan, bazı kaynaklarda "Hikayet-i Güvercin" (Kuzubaş, 2008: 304-340), bazı kaynaklarda "Hâzâ Destân-ı Göğercin" (Elçin, 1997: 266- 268), bazı kaynaklarda ise "Hikâyet-i Göğercin" (Taşgım. Solmaz 2012: 110) isimleri ile geçmektedir. Bu metinlerde beyitler ve beyit sayıları arasında farklılıklar bulunmakla birlikte, muhteva bakımından her biri aynı özelliklere sahiptir.

Muhammet Kuzubaş, çalışmasında ilgili destanın özetini şöyle vermiştir:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

“Hikâye-i Güvercin / Güvercin, Hz. Peygamber döneminde yaşandığı rivayet edilen bir olay merkezinde oluşturulmuş bir eserdir. Eser, bir doğan tarafından takip edilen bir güvercinin Hz. Peygamber’in huzuruna gelerek yardım talep etmesiyle başlar. Hz. Peygamber’in kendi etinden kesmek pahasına güvercini kurtarmak istemesi, doğanın bu şartı kabulü, bıçağın Hz. Peygamber’in etini ilâhî ferman üzerine kesmemesi ile devam eder. Sonuçta, güvercinin Cebrail, doğanın da Mikâil olduğu ve Hz. Peygamber’i denemek üzere böyle bir işe giriştikleri anlatılır. Cebrail ve Mikâil, Hz. Peygamber’den şefâat dilerler.”

Bu çalışma kapsamında incelenen destanın özeti ise şöyledir:

Doğan tarafından avlanmak üzere olan güvercin, Hz. Peygamber’in dizine konar ve ondan canını kurtarması için yardım ister. Üç yavrusu olduğunu ve doğan tarafından avlanılırsa, yavrularının öksüz kalacağını söyler. Bunun üzerine Hz. Peygamber, doğana güvercini avlamamasını ve ona karşılığında koyun verebileceğini söyler. Doğan, güvercin etinin güzel olduğu gerekçesiyle bu teklifi reddeder. Peygamber bu kez de güvercini bağışlaması koşuluyla, doğana kendi etinden kesip vermeyi teklif eder. Doğan bu teklifi kabul eder; ancak bu kez de Allah’ın emri üzerine bıçak Hz. Peygamber’in etini kesmez. Bu olayın beraberinde anlaşılır ki doğan Cebrail, güvercin ise Mikail’dir ve Peygamber’i sınamak için gönderilmişlerdir.

Karşılaştırmalı şekilde ortaya konulan bu çalışmada, ilk olarak önceki tarihlere ait Güvercin destanı metinleri ile tarafımızca ele alınan destan metni karşılaştırılacak, benzerlikler ve farklılıklar tespit edilecektir. İkinci olarak ise, destanın çeşitli açılardan incelenmesine geçilecektir. İncelemede, Meral Demiryürek’in ‘Roman İncelemesinin Teorik Temelleri ve Uygulamaları: Orhan Hançerlioğlu’ adlı çalışmasında ortaya koyduğu *Anlatıcı ve bakış açısı, zaman ve mekân, dil ve üslup, karakterler, tema* maddeleri esas alınır eserin edebî değeri tespit edilmeye çalışılacaktır.

Yayımlanan Destanlar Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Elektronik ortamdaki bazı kaynaklarda da ilgili destan hakkında *Dâsîtân-ı Hamâme* başlığı altında, bu destanın muhtevası, yazarı ve beyit sayısı hakkında bilgiler verilmiştir. Verilen bu bilgiler, eserin muhtevası ve yazarının Kirdeci Ali olduğu yönünde ortaktır; ancak beyit sayıları arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Söz konusu bilgilerden bazıları şöyledir:

“Dâsîtân-ı Hamâme (Kirdeci Ali): 43 beyitlik mucizât-ı Nebevî içerikli dînî-destânî hikâye.” (<http://turkiyekulturportali.gov.tr>)

Güvercin Destanı ile ilgili kapsamlı bir çalışma yapan Şükrü Elçin’in makalesinde yer alan destanın transkripsiyonlu hali 40 beyitten, Ahmet Taşğın ve Bünyamin Solmaz’ın ortaya koyduğu destan metni 30 beyitten oluşmaktadır. Yine bu destanla ilgili kapsamlı bir çalışma yapan Muhammet Kuzubaş’ın ortaya koyduğu beyit sayısı ise, 32’dir. Bizim elimize geçen, Destanlar ve Gazeller isimli yazma eserin 1a, 1b ve 2a numaralı sayfalarında bulunan Güvercin Dâsitanı ise, 34 beyittir.

İlgili destanlar konu ve içerik bakımından ortak olmakla birlikte, beyitler arasında büyük farklılıklar vardır. Özellikle Şükrü Elçin’in *Hâzâ Destân-ı Gögercin* başlığı altında ortaya koyduğu ilgili destanın beyitleri, bu çalışmaya konu edilen Güvercin Dâsitanı ile hemen hemen hiçbir benzerlik göstermemektedir. Ancak destana bir bütün olarak bakıldığı anda, muhtevanın benzerliği göze çarpmaktadır. Yine Şükrü Elçin’in ortaya koyduğu destanın 38. beytinde ilgili destan yazarının mahlası geçmektedir.

Bunu diyen Gerdagi Ali’dürür

Mevlâna Mustafâ’ning yâridurur

Atıf Efendi Kütüphanesi, Mehmet Zeki Pakalın Koleksiyonu 45/3 numaralı, Destanlar ve Gazeller isimli yazma eserin 1a, 1b ve 2a numaralı sayfalarında tespit edilen Güvercin Destanı’yla

Turkish Studies

ilgili olarak, Muhammet Kuzubaş'ın ve Ahmet Taşğın ile Bünyamin Solmaz'ın çalışmasını yaptığı metinlerde, bu destanların Kirdeci Ali'ye ait olduğuna dair hiçbir bilgi yer almamaktadır. Şükrü Elçin'in çalışmasını yaptığı destan metninde güvercinin iki yavrusu olduğu bilgisi verilir. (Elçin 1997: 267) Muhammet Kuzubaş (Kuzubaş, 2008: 304-340) ve tarafımızca ortaya konulan metinlerde güvercinin üç yavrusu olduğundan söz edilir. Ahmet Taşğın ve Bünyamin Solmaz'ın (Taşğın. Solmaz 2012: 110-112) ortaya koyduğu metinde ise, güvercinin yavrularının olduğunu bildiren bir beyite rastlanmamaktadır. Çalışmada ele alınan metin, beyit sayısı ve muhteva bakımından Muhammet Kuzubaş'ın ve Ahmet Taşğın ile Bünyamin Solmaz'ın yayımladığı destan metnine benzemektedir. Böyle olmakla birlikte Muhammet Kuzubaş'ın Hikâyet-i Güvercin başlığı altında, Ahmet Taşğın ile Bünyamin Solmaz'ın Hikâyet-i Göğërçin başlığı altında yayımladığı destan metni ile incelemeye tabi tutulan destan metninin beyit sayıları arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Muhammet Kuzubaş'ın yayımladığı destan 32 beyitten, Ahmet Taşğın ile Bünyamin Solmaz'ın incelediği metin 30 beyitten, üzerinde durulan metin ise 34 beyitten oluşmaktadır. Bunun yanı sıra her üç metinde de tamamen aynı olan beyitlerin varlığından söz etmek mümkündür. Her üç metnin 2. beyitinde geçen;

‘Resûl ikindi namazın kılmış idi

Du’â idüp el yüze sürmüş idi’ ile

Kuzubaş'ın çalışmasının 32, ele alınan metnin 34. beyitinde bulunan

‘Okuyanı yazanı dinleyeni

Rahmet ile yargılagıl yâ Gâni’

beyitleri tamamen aynıdır. Bunun yanı sıra tamamen farklı beyitler bulunmakla birlikte, sadece kelime farklılıklarının bulunduğu beyitlerin sayısı da fazladır. Örnekler şu şekildedir:

İncelenen metnin 8. beyiti;

“Resul aydır gel yenüme gir hemân

Çünkü geldin bunda iş oldı tamam”

Kuzubaş'ın yayınladığı metnin 9. beyiti;

“Resûl eydür yenüme gir ey hümâm

Çünkü bunda geldün iş oldu tamâm”

İncelenen metnin 11. beyiti;

“Ya Resullullah gizleme vir avımı

Yohsa hasta kılurum bu cânımı”

Kuzubaş'ın 12. beyiti;

“Yâ Resûl vir gizlemegil avımı

Yoksa kıraram hep kavmini” şeklinde geçmektedir.

Ahmet Taşğın ile Bünyamin Solmaz'ın ortaya koyduğu metin ile ele alınan destan metni arasında benzerlikler olduğu gibi birtakım farklılıklar da göze çarpmaktadır.

Güvercin Destanı ile ilgili Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'ndeki bilgiler şu şekildedir:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

Mevlid kitaplarının sonunda, mesnevi tarzında yazılmış, yazarı belli olmayan Hikâye-i Güvercin, Hikâye-i Kesik Baş, Hikâye-i Deve gibi destanî hikâyeler görülür (s.335).

Matbu Mevlidlerin sonuna eklenen Kesik Baş, Geyik gibi hikâyelerden biri de Güvercin'e aittir. Buna göre, (1461 tarihli bir yazma V. M. Kocatürk özel kütüphanesi) bir gün bir güvercin uçup gelerek Hz. Peygamber'e sığınıyor. Kendini kovalayan doğandan yardım istiyor, Hz. Peygamber onu saklıyor. Doğan gelip avını, çocuklarının rızkını istiyor. Hz. Peygamber onun yerine koyun vermeyi teklif ediyorsa da doğan razı olmuyor; bu sefer Peygamber, kendi etinden kesip vermeyi teklif ediyor. Doğan bunu kabul ediyor. Kesmek üzere bıçak getirilince doğan silkinip Cebrail, güvercin de Mikail oluyor, Peygamber'in etini öpüp, onun şefaatinde denemek üzere, Allah tarafından gönderildiklerini bildiriyorlar (s.428).

Halk arasında halen mevcut olan bazı Mevlid nüshalarında Süleyman Çelebi'nin Mevlid'ine eklendiği görülen bir kısım menkıbeler incelendiğinde bunların klasik halk hikâyelerine ait özellikler taşıdığı görülmektedir ('Mevlid', h.1311). İncelediğimiz bir nüshada "Hikâye-i Geyik, Hikâye-i Güvercin, Hikâye-i Kesikbaş" gibi anlatıların yer aldığı görülmüştür (Taşgın. Solmaz 2012: 105-129).

Görüldüğü gibi, kimi kaynaklarda Mevlidlerin sonuna eklenmiş ve yazarı belli olmayan bir hikâye olarak belirtilen Güvercin Destanı, kimi kaynaklarda da Kirdecî Ali tarafından yazılmış, manzum bir destan olarak tanıtılmıştır. Atıf Efendi Kütüphanesi, Mehmet Zeki Pakalın Koleksiyonu 45/3 numaralı, Destanlar ve Gazeller isimli yazma eserin 1a, 1b ve 2a numaralı sayfalarında bulunan "Güvercin Destanı" (Güvercin Destanı), tarafımızca da manzum bir destan olarak değerlendirilmiştir. Ancak önceki bölümlerde de belirtildiği üzere, yazarın Kirdecî Ali olduğuna dair metinde hiçbir iz bulunmamaktadır.

Metnin Edebî Açısından Değerlendirilmesi

Güvercin Destanı'nın nazım birimi beyittir ve 34 beyitten oluşmaktadır. Ölçüsü ise, *Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/Fâ'ilât* kalıbı ile yazılmış olan aruz ölçüsüdür. Eser, dinî içerikli metinler kategorisinde yer alır.

Yapı

a. Olay Örgüsü:

Destanda olayların gelişimini gösteren metin halkaları şunlardır:

Doğan tarafından avlanmak üzere olan güvercinin Peygamber'in dizine konup ondan yardım dilemesi,

Peygamber'in güvercini kurtarma uğruna, doğana kendi etinden kesip vermeyi teklif etmesi,

Doğanın bu teklifi kabul etmesi,

Allah'ın emri ile bıçağın Peygamber'in etini kesmemesi,

Doğanın Cebrail, güvercinin ise, Mikail olduğunun ve Peygamber'i sınamak için gönderildiklerinin anlaşılması.

b. Kişiler

Hz. Muhammed, Doğan ve Güvercin'dir. Destan metninin sonunda Doğan ve Güvercin'in, Peygamber'i sınamak için gönderilen Cebrail ve Mikail olduğu ortaya çıkar.

c. Mekan

Destanda olayın nerede geçtiği konusunda bir bilgi yer almamaktadır.

Turkish Studies

ç. Zaman

Romanda “anlatma zamanı (öyküleme zamanı)” ve “vak’a zamanı” (öykü zamanı) olarak adlandırılan iki zaman söz konusudur. (Demiryürek 2010: 34-35). Güvercin Destanı, “Hz. Peygamber döneminde yaşandığı rivayet edilen bir olayı” anlatır. (Kuzubaş,2008:304-340).

Zaman net olmamakla birlikte aşağıdaki beyit ikinci namazından hemen sonra yaşanmış bir olay olduğuna işaret etmektedir.

Resûl ikinci namazının kılmış idi

Dua idüb el yüz sürmüş idi.

d. Tema

İlgili destanda tema, Hz. Muhammed’in şefaattir.

e. Dil ve Anlatım

Güvercin Destanı Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmıştır. “Kurguya dayalı metinlerde dil ve anlatım ele alınırken üslûp ve anlatı tekniği” konuları ayrı ayrı ele alınmalıdır. Bir yazarın üslûbunu analiz etmek için, “sentaks, ton, imaj, bakış açısı” kısacası her türlü linguistik özelliği dikkate almaya ihtiyaç vardır. Edebî bir eser “açıklayıcı, hissî, haber verici (jurnalistik), şiirsel (poetik) gibi belirli bir üslûbu yetkin bir biçimde kabul ettirebilir (Demiryürek 2010: 39). Bu bağlamda Güvercin Destanı (Gügercin Dâsitani)’nın üslûbu *şiirsel* olarak nitelendirilebilir. Destan 34 beyit olup başlıkla birlikte toplam 335 kelimedenden oluşmaktadır. Anlatıcı, üçüncü tekil şahıs konumundadır.

“Üçüncü kişili anlatıcı, olayların üstünde ve dışında olmasına rağmen bütün teferruata hâkimdir. Üçüncü kişili anlatılar çoğu kez ilahî anlatıcılarla birlikte kullanılır şekilde veya ilahî bir bakış açısıyla karakterize edilen metinler olarak tanımlanır.” (Demiryürek, 2010: 42).

Sonuç

Dinî içerikli metinler arasında yer alan ve Kirdeci Ali’ye ait olduğu düşünülen Gügercin Dâsitani, kimi araştırmacılar tarafından mesnevî tarzında yazılan ve Mevlidlerin sonuna eklenen, yazarı belli olmayan bir hikâye olarak, kimi araştırmacılar tarafından da Kirdeci Ali tarafından yazılan manzum bir destan olarak nitelendirilmiştir.

Bu çalışmada ilk olarak Atıf Efendi Kütüphanesi, Mehmet Zeki Pakalın Koleksiyonu 45/3 numaralı, Destanlar ve Gazeller isimli yazma eserin 1a, 1b ve 2a numaralı sayfalarında bulunan *Güvercin Destanı*’nın (Gügercin Dâsitani) bilinmeyen bir varyantı açığa çıkarılmıştır. Güvercin Destanı üzerine çalışma yapan araştırmacıların ortaya çıkardıkları destan metinleri ile tarafımızca tespit edilen destan metni arasında bulunan benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu metinlerde beyitler ve beyit sayıları arasında birtakım farklılıklar bulunmakla birlikte, muhteva bakımından her birinin aynı olduğu görülmektedir.

Bir doğan tarafından avlanmak üzere olan güvercin, Peygamber’e sığınır, Peygamber güvercini kurtarmak için doğana kendi etinden bir parça vermeyi teklif eder ve doğan bu teklifi kabul eder. Ancak Allah’ın emri ile bıçak Peygamber’in etini kesmez ve bunların sonucunda da doğan ve güvercinin aslında Peygamber’i sınamak üzere gönderilen Cebrail ve Mikail melekleri olduğu anlaşılır.

Çalışmanın ikinci kısmında ise, Güvercin Destanı, Meral Demiryürek’in Roman İncelemesinin Teorik Temelleri ve Uygulamaları: Orhan Hançerlioğlu isimli çalışmasında ortaya

Turkish Studies

koyduğu ‘Anlatıcı ve bakış açısı, yapı, zaman ve mekân, dil ve üslup, karakterler, tema vb.’ açılardan ele alınarak metnin edebî değeri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Birinci, ikinci ve üçüncü beyitler, ilgili metnin giriş bölümünü yansıtan örnekler olarak aşağıda verilmiştir:

Hak resûlünden rivayettir haber

Gör ne buyurmuş resûl ü peygamber

Resûl ikindi namazının kılmış idi

Dua idüb el yüz sürmüş idi.

Sağ başda geldi bir gügercin uçar

Kondu resûlün dizine yaşlar saçar

Dördüncü beyitten yirmi üçüncü beyte kadar olan kısım metnin gelişme bölümüdür:

Yâ resûllallâh şefâat eyleñüz

Ol togan gelürse beni gizleñüz (...)

Hiñâb indi bıçağa kesme etin

Keseriseñ alır ziliñ berâtin

Yirmi dördüncü beyitten otuz dördüncü beyite kadar olan kısım ise sonuç bölümüdür. Olayın doruk noktası, yirmi ikinci beyitte başlamakta ve yirmi beşinci beyitten itibaren olaylar çözüme kavuşmaktadır.

Ek: Metin

Atıf Efendi Kütüphanesi, Mehmet Zeki Pakalın Koleksiyonu Numara 45/3’te bulunan, Destanlar ve Gazeller isimli yazma eserin 1a, 1b ve 2a numaralı sayfalarında tespit edilen Gügercin Dâsitanı:

Gügercin Dâsitanı

(Fâ’ilâtün/ Fâ’ilâtün/Fâ’ilât)

Hak resûlünden rivayettir haber

Gör ne buyurmuş resûl ü peygamber

Resûl ikindi namazının kılmış idi

Dua idüb el yüz sürmüş idi.

Sağ başda geldi bir gügercin uçar.

Kondu resûlün dizine yaşlar saçar

Yâ resûllallâh şefâat eyleñüz

Ol togan gelürse beni gizleñüz

Üç gün oldı bir togan kovar beni

Canım almağa kast ider beni

Gizler iseñ gizle şimdi gelür

Üç yavrım var yâ resûl öksüz kalur.

Turkish Studies

Gizlemezeń destûrunla uçayım
 Yüce yüce dağlara kaçayım.
 Resûl aydır: gel yeñüme Gir hemân
 Çünkü geldin, bunda iş oldu tamâm
 Çün gügercin girdi resûl yeñine
 Sen bak imdi Teñriniñ takdirine.
 İndi ol saat hevâdan bir toğan
 Yeri göğü ditredüb kılur figân.
 Yâ resûlallah gizleme vir avımı
 Yohsa hasta kılurum bu cânımı.
 Bunca gündur kim hevâda uçarım
 Durmayub eyleñmeyüb gezerim.
 Ol benim avımdır gizlemegil
 Ben kayuser degilim yüzlemegil
 Resûl aydır: koyun vireyim saña
 Tek bağışla bu gügercini baña.
 Toğan aydır: biñ koyun vir almam,
 Bir gügercin dadınıñ anda bulmam.
 Ol benim avımdır virgil anı.
 Bu (okunamadı) eline almağıl ol altı kanı
 Altı yavrum var uçarım bakarım yola
 Pes anı terk eylemek nice ola.
 Resûl aydır: âdem eti datludur,
 Sözüm işit söz işlemek kutludur.
 Kendü etimden kesüb virem saña,
 Tek bağışla bu gügercini baña.
 Rızı oldu toğan işbu kavle
 Kim resûlüñ etin alub savula.
 Toğan bakar idi işbu işlere
 Hem resûl düşmüşdi teşvişlere.
 Destur oldu bıçağı getürdiler
 Sahabeler kaygulu oturdılar.
 Hiñâb indi bıçağa kesme etin

Turkish Studies

Keseriseñ alır ziliñ berâtin
Urdu bıçak ol mübarek teniñe
Kesmedi bırakdı anı yanına.
Kesmedi çünkü tenini ol bıçak
Nice kessün kesme didi ana hak
Ol güvercin silkünüb Mikâil oldu
Ol toğan silkünüb Cebrail oldu.
Ol arada ikisi ağlaşdılar.
Resûlün ayağına düşdiler.
Ayıtdılar kim sensin aher ol ħabib
Hem olursun cümle dertlere ħabib.
Olmasaydıñ yaradılmazdı felek
Ne beşer yaradılırdı ne melek.
Sensin ahir ins ü cinñ serveri
Ol celîniñ sevgili peygamberi
Biz senin yüçlü olduğunu bilmiş idük.
Hem şefâatine sığınmış gelmiş idük.
Mevlâna Ahmet hürmetine sende
Ger hazırlar muradına
Temâm hatm olsun bu arada kelâm
Vir salâvatı Mustafa'ya vesselâm.
Ohuyañı dinleyeñi yazañı
Rahmetiñle yargılağıl yâ ğani.

KAYNAKÇA

- ARGUNŞAH, Mustafa. *Kirdecî Ali Kesikbaş Destanı*. T.C. kültür Bakanlığı Yay. Ankara:2002.
- ASLAN, Namık. 'Manzum Dinî Hikâyeler ve Kirdecî Ali'ye Ait Olduğu Söylenen İki Hikâye Metni (Güvercin ve Geyik Destanları)' *Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı: 20 Yıl: 2006/1, s.189-207.
- DEMİRYÜREK, Meral. *Orhan Hançerlioğlu: Hikâyeden Öte Romandan Beri*. İstanbul: Akademik Kitaplar, 2010.
- Destanlar ve Gazeller*, Mehmet Zeki Pakalın Koleksiyonu, 45/3, 1a, 1b, 2a. (yazma)
- ELÇİN, Şükrü. *Halk Edebiyatı Araştırmaları*, c.1. Ankara, 1997. s.266-268.

KUZUBAŞ, Muhammet. “Manzum Bir Destan Kitabı (Destân-ı Veysel Karânî Vefât-ı Hz. Fâtıma, Vefât-ı Hz. İbrâhîm, Hikâyet-i Güvercin, Hikâyet-i Geyik), *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2008, s.304-340.

TAŞĞIN, Ahmet., Solmaz, Bünyamin. ‘Hacı Bektaş ve Hacı Toğrul Karşılaşması: Güvercin ve Doğan Donuna Bürünme’ *Turkish Studies*, Volume 7/1 Winter 2012, TURKEY. (p.105-129).

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler) C. III. İstanbul Dergâh Yayınları. Şubat 1979, s.335 /428.

14 Yüzyılda Küçük Mesnevi Hikâyecikler, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, <http://turkiyekulturportali.gov.tr>, (SGT:27.12.2011/ ET:26.04.2012)